

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Film televíziós felhasználásának szerzői jogi kérdései

Ügyszám: SZJSZT 14/2004

A megbízó által feltett kérdések :

1. Helyesen értelmezzük-e az új Szjt.-nek a megfilmesítési szerződésre vonatkozó és azon belül a filmszerzőknek a felhasználási módonként fennálló külön díjazási igényére vonatkozó rendelkezéseket, ha úgy tekintjük, hogy az új Szjt. 66. § (1) bekezdésben meghatározott megfilmesítési szerződés egy külön nevesített felhasználási szerződéstípus, és ennek kötelező tartalmát határozza meg a 66. § (3) bekezdése, amikor a filmszerzők javára előírja a felhasználási módonkénti külön díjigényt, melytől a megfilmesítési szerződésekben a felek között nem lehet eltérni, mert a szerző hátrányára történő eltérés volna?
2. A fentiek alapján helyesen értelmezzük-e, hogy az új Szjt. 66. § (3) bekezdésben foglalt díjigény alapvetően a magánszemély filmszerzők által a filmelőállító stúdiókkal szemben érvényesítendő díjigény, melyet – hacsak a filmelőállító valamilyen oknál fogva nem elérhető (pl. időközben megszűnt) – alapvetően az eredeti filmelőállító köteles megfizetni?
3. Helyesen értelmezzük-e továbbá az új Szjt. 107. § (1) bekezdésében foglalt hatályba léptető rendelkezést, ha úgy tekintjük, hogy az új Szjt. rendelkezéseit, így az Szjt. 66. §-ában a megfilmesítési szerződések kötelező tartalmára vonatkozó rendelkezéseket, az új Szjt. hatályba lépésének időpontjában vagy azt követő időpontjában létrejött felhasználási szerződésekre, azaz a jelen esetben az 1999. szeptember 1-jén vagy azt követően kötött megfilmesítési szerződésekre kell alkalmazni?
4. Helyesen értelmezzük-e a fentiek alapján a tisztelt Szerzői Jogi Szakértő Testület kiegészítő szakvéleményében foglalt választ, ha azt úgy értjük, hogy a válaszban hivatkozott „filmek felhasználását engedélyező szerződések” a filmekre az MP. Rt. illetve M. Rt., mint a filmek tekintetében kizárólagos szerzői jogosultak, valamint az F. TV, mint felhasználó televízió-szervezet között létrejött sugárzási szerződéseket kell érteni? Helyesen értelmezzük-e továbbá a tisztelt Szakértő Testület választát, ha az abban hivatkozott (a Testület egymondatos válaszában végén szereplő), az MP. Rt.-vel, illetve az M. Rt.-vel kötött „felhasználási szerződések” kifejezés az adott filmek vonatkozásában az Szjt. 66. § szerinti megfilmesítési szerződésekre utal.

Az eljáró tanács válasza

Ad 1. Mind az 1969. évi III. törvény a szerzői jogról (régí Szjt.), mind a helyébe lépett, utoljára a 2003. évi CII. törvénnyel módosított 1999. évi LXXVI. törvény (új Szjt.) alapján különbséget kell tenni egyrészt a *szerző és a film előállítója közötti megfilmesítési szerződés* (régí Szjt. 41. § (3) és 42. §; új Szjt. 66. §), illetőleg a *filmalkotásra kötelező munkaszerződés* (régí Szjt. 14. §; új Szjt. 30. §), másrészt a *filmalkotás harmadik személyek által történő felhasználását engedélyező szerződések* (régí Szjt. 26-28. §§; új Szjt. 42-54. §§) között.

A megfilmesítési, illetőleg munkaszerződésben a filmalkotás szerzője – a törvényben szerző javára fenntartott jogok kivételével és ellenkező kikötés hiányában – átruhazza a film előállítójára saját, az alkotás felhasználására és a felhasználás másnak történő engedélyezésére irányuló jogait, ami által a szerző művén fennáll vagyoni jogok tekintetében élők közötti jogutódlás áll be a film előállítója javára. A **felhasználási szerződésekben** a szerző vagy jogutóda másnak csupán felhasználási jogot enged a mű meghatározott módokon történő felhasználására.

Az új Szt. kifejezetten leszögezi, hogy ahol szerzőt említ, azon megfelelően érteni kell a szerző jogutódját is (106. § (1) bekezdés). Előírja továbbá, hogy rendelkezéseit a hatálybalépését (1999. szeptember 1.) követően kötött felhasználási szerződésekre kell alkalmazni (107. § (1) bekezdés). Rögzíti a jog már azelőtt is irányadó általános elvét, amely szerint a szerződés megkötésekor ismeretlen felhasználási módra felhasználási engedély érvényesen nem adhat (44. § (2) bekezdés) és leszögezi, hogy a felhasználási szerződésekre vonatkozó rendelkezések megfelelően irányadóak a szerzői vagyoni jogok átruházására irányuló szerződésekre is (55. §).

A megfilmesítési szerződéssel vagy munkaszerződéssel bekövetkező jogutódlás törvényi feltétele a film előállítója által a szerzőnek fizetendő díj, amiről a szerző csak kifejezett nyilatkozattal mondhat le (rég Szt. 13. § (3) bekezdés, 42. § (1) bekezdés, új Szt. 16. § (4) bekezdés). Noha a vagyoni jogok átruházásával a szerzőt már nem illeti meg a filmalkotás mások által történő felhasználásának engedélyezési joga, **díjigénye az átruházott jogok gyakorlásának függvényében a mindenkori jogszabályi előírások szerint fennmarad**. A *regi Szt.* végrehajtási rendeletek körébe utalta az átruházott jogok alapján harmadik személyekkel kötött felhasználási szerződésekkel kapcsolatos szerzői díjazás szabályozását (lásd a 9/1969. (XII.29.) MM rendeletnek a régi Szt. 14. § (2) bekezdését végrehajtó, 1983-ban módosított 12. §-át; vagy a régi Szt. 1994-ben módosított 34. § (3) bekezdését és a sugárzási szerződésekkel kapcsolatos szerzői díjazásról hozott, 1994-ben módosított 5/1970. (IV.12.) MM rendeletnek a televízió által rögzített audiovizuális mű ismételt sugárzásáért, illetőleg újabb felhasználásáért előirányzott díjazási szabályait). Az *új Szt.* kifejezetten rögzíti, hogy a szerzőt minden egyes felhasználási mód tekintetében *külön-külön díjazás* illeti meg (66. § (3) bekezdés). Előírja továbbá, hogy eltérő törvényi rendelkezés vagy megállapodás hiányában az engedély fejében fizetendő díjazásnak a *felhasználáshoz kapcsolódó bevételekkel összhangban* kell állnia (16. § (4) bekezdés). Az Szt. a munkaviszonyban vagy más hasonló munkaviszonyban létrehozott mű kapcsán külön is kimondja, hogy a szerzőt megfelelő díjazás illeti meg, ha a munkáltató a felhasználásra másnak engedélyt ad vagy a művel kapcsolatos vagyoni jogokat másra ruhazza (30. § (3) bekezdés).

Ad 2. Az eljáró tanács egyetért a megkereső félnek azzal a jogi álláspontjával, – miként a 2001. december 19-én kelt szakvélemény 3. pontjának utolsó mondatában is kifejtette – hogy a 66. § (3) bekezdésében alapvetően a filmszerzőknek a filmelőállítókkal szemben érvényesítendő díjigényéről van szó.

Az élő szerző vagy örököse az új Szt. alapján a megfilmesítési vagy munkaszerződés alapján készült film **előállítójától** (66. § (3) bekezdés, 30. §), amennyiben idővel a ráruházott vagyoni jogok másra szálltak át, az ő jogutódától, adott esetben az **előállító jogutódló filmforgalmazótól** igényelheti az általuk a törvény hatálybaléptét követően harmadik személyeknek engedélyezett felhasználási módokért, illetőleg bevétellel járó felhasználásokért fizetendő szerzői díjat.

Ad 3. Az új Szjt. rendelkezései a hatálybalépésüket követően létesített felhasználási szerződésekre és az érintett filmek előállítójával szemben az ilyen engedélyek alapján eszközölt felhasználásokkal keletkező díjigényekre alkalmazandók. A régi Szjt. a korábbi megfilmesítési és munkaszerződések vonatkozásában az annak idején létrejött jogátruházások tartalmát, terjedelmét és érvényét tekintve irányadó.

Ad 4. A Szerzői Jogi Szakértő Testület 2002. március 12-én kelt a 36/01. számú ügyben feltett kiegészítő kérdésre adott válaszában a „filmek felhasználását engedélyező szerződések” megjelölés a jogokat a film előállítójától megszerző MP. Rt., illetve az M. Rt., mint a filmek tekintetében kizárólagos szerzői jogosultak, valamint az F. TV, mint a felhasználó szervezet között létrejött felhasználási szerződésekre vonatkozik. A szerzők által annak idején a film előállítására kötött, jogátruházást eredményező szerződések az érintett szerzők jogállásától függően megfilmesítési vagy munkaszerződések.

Budapest, 2004. június 17.

Dr. Boytha György
a tanács elnöke

Dr. Szilágyi István
a tanács előadó tagja

Dr. Kiss Zoltán
a tanács szavazó tagja